

SANDELLS PERSPEKTIVLÄRA

- en krubba för födelse

Alltsedan 90-talets början har Håkan Sandell publicerat dikter, essäer och deltagit i många antologier. Han är även en poet som vill hålla fast vid ett redan givet perspektiv. Hans litterära landskap är invävt i en stram klassisk versform, som i sitt flöde berättar en historia – ett sätt att behandla intryck från olika platser i Europa.

.Diktsamlingen, *Skisser från ett århundrade*, innehåller tre avdelningar varav *Perspektivlära* är det längsta.

Vi kan följa med författaren då han betraktar den Europeiska unionen, då han beträder Oslos gator eller söker sig in i Berlins mörka gränder. Han ser clownerna på cirkus i Moskva och gycklarna, som intar scenen. Han lider med eldslukaren i Baku, men prisar till sist, i hemmets vrå, svettdropparna i det grekiskt antika Ithaka.. Så heter det på den grekiska stranden, där solens ljus värmer ”*gracila senor/ i linjer mot himlen*” och där:

*Varje svett-droppe dör blank på sin saltsköld
omedelbart fördunstad av undersidans hetta.*

Det moderna blandas med det antika. Motiven uppvisar komplikationer mellan årtusenden. Modernitetens efemära jag visas tillsammans med det antika dramat tidlösa öde; eller får gestalt av en Odysseus, som alltid är på väg hem från ”kriget”.

Författaren Sandell genomför en odysse – en konkret, personlig resa i nuets vardagliga rytm, där personliga förhållanden fixeras för att sedan förändras. Flykt, vandring, resa, förändring, är ord som ständigt flammnar till i poetens penna. Det är svårt att återställa, uppnå ursprung och upphov; snarare kan nuet ”endast flyktigt flamma till en stund/ likt pelidens vrede, Oidipus skuld och Mercurios blod i sanden.” Men ändå: ”Så skönt att kunna säga ”jag”/ när allting annat har förspillts...”

Sandell skriver förtäta. Hans stilistiska övningar påminner om gamla klassiker, som i sin ungdom övat tusentals skalor på ett ostämt piano. Men nu klingar allt rent. Pianot är vältrimmat och händerna flyger över tangenterna, de vita såväl som de svarta, med en virtuos’ smidighet.

Dikterna visar prov på en biblisk högstämnd ande som glider in mellan stavelserna. Orden lyser, som ur den helig skrift. ”Magnificat” får en ny innebörd av frågor. Marias självkara lovsång blir kanske inte så självklar mitt i en existentiell problematik. Svaren kryper in i en garderob dit ingen kan gå.

Dödsmissan får mening och innebörd, då poeten berättar att Czeslaw Milosz har flyttat till Kraków, denna, efter polska förhållanden, gröna stad. Men det är inte den antika stadens skönhet som kommer i centrum. Det är nuet, de rosslande andetagen, där stadens lungor andas allt skörare i en värld av materiell framgång.

Väl inne i diktsamlingen finner jag en vändpunkt – en perspektivförskjutning i avdelningen *Kvällsljus*. I dikten ”Väl inne i skrivandet...” beskriver poeten en hemlängtan, som tränger sig in genom den personliga nostalgins mörker, Det heter:

*Jag längtar hem, det måste vara hösten,
hem till rötterna, men ingen rot finns
till tomma slätter, i blanka sjöar,
jag känner döende nu där jag kände liv,
himlen kommer ner till det kallblå öga*

*där vildänderna guppar på tillvaron,
transcendens omöjlig, nostalgin komisk.*

Perspektivet reduceras, förminskas. De enkla föremålen stiger fram. Dikten koncentreras kring motiv som en druvklase, en tändsticksask, potatis, äggskal, vilket för tankarna till den store miniatyrdiktaren Sten Hagliden, vars dikter visar att precision är ett fundamentalt poetiskt grepp.

En dikt handlar om två potatisar. Den blommar ut likt ett under av förvandling. Som en undertext kan anas liknelsen om brödundret i evangelierna. Det knappa brödet räcker till alla – ja, det blir över. Den överblivna potatisens torra skal blir som bibelblad, vilka ”prasslar tunna mot gommen”. Detta påminner om ojästa oblater, vilka ger näring i det av poeten omtalade ”sommarskymningsljumma”.

När Sandell skriver om ”50 kompisar i en enda säng” blir det plötsligt klart för mig att en enkel tändsticksask kan ha sitt eget liv. Tändstickorna är skapta för att offra sig i mörkret, där de var och en ”smakat natt och druckit eld”.

Hans-Evert Renérius

Bok: Håkan Sandell. Skisser till ett århundrade. Dikter. 143 s. W&W.